

Xanım Hikmət qızı QULİYEVA
Azərbaycan Universiteti, baş müəllim
E-mail: x.akberova@gmail.com

Hikmət Əmrah oğlu ƏLƏSGƏROV
Azərbaycan Universiteti, magistr
E-mail: haleskerov999@gmail.com

MİLLİ VƏ QLOBAL MİQYASDA İŞSİZLİK SƏVİYYƏSİNİN MÜQAYİSƏLİ TƏHLİLİ

Xülasə

İşsizlik hər bir ölkənin iqtisadiyyatında daim müşahidə olunan iqtisadi problemlərdən biridir. Lakin dünya ölkələrində əmək bazarının tutumu və iqtisadi fəal əhalinin sayı arasındakı nisbətlər işsizliyin müxtəlif səviyyələrini formalaşdırır. Burada əsas məsələ işsizliyin elmi-təcrübi baxımdan məqbul səviyyədə saxlanılması və azaldılmasından ibarətdir. Ona görə də işsizliyin cari səviyyəsinin və onu şərtləndirən amillərin müəyyən edilməsi mühüm məsələlərdən biridir.

Təqdim olunan məqalədə işsizliyin səviyyəsi və dəyişməsi meylləri qlobal miqyasda və həm də Azərbaycan nümunəsində təhlil edilmiş, işsizlik səviyyəsinin daha yüksək və aşağı olduğu iqtisadi sahələr müqayisəli şəkildə aşkar olunmuşdur.

Açar sözlər: işsizlik, məşğulluq, əmək, bazar, əmək haqqı, qlobal.

UOT: 339

JEL: F1

DOI: <https://doi.org/10.54414/AEKS2077>

Giriş

İstənilən bir dövlətin qarşısında dayanan əsas vəzifələrdən biri məşğulluğun təmin edilməsi və ona paralel şəkildə işsizliyin azaldılmasıdır. Ümumilikdə, iqtisadi ədəbiyyatda belə bir ideya qəbul edilir ki, “işsizlik bazar iqtisadiyyatının mövcudluğunun qaçılmaz nəticələrindən biridir və bazarın fəaliyyəti üçün ödənilən müəyyən bir qiymətdir”. İşsizlik əmək qabiliyyətli yaşda olan vətəndaşların ixtisaslarına, iş təcrübələrinə və hətta təhsillərinə baxmayaraq rəsmi formada iş tapa bilməmələri ilə xarakterizə edilən müvafiq sosial-iqtisadi hadisələr kateqoriyasına daxil edilir. İşsizlik əhalinin gəlirlərinin getdikcə azalmasına, ümumilikdə ölkədə həyat səviyyəsinin daha da pisləşməsinə, habelə makroiqtisadi səviyyədə isə ÜDM-in azalmasına gətirib çıxarır. İşsizlik mədəni, siyasi və həmçinin, sosial-iqtisadi sahələrə öz təsirini göstərir ki, bu da vətəndaşların həyatı mənafeələrinə olan mənfi təsirlə nəticələnməyə, cəmiyyətin üzvlərinin üstünlük verdiyi fəaliyyət sahəsində öz bacarıqla-

rını reallaşdırmağa şəraitin çatışmamasına, onların maddi vəziyyətlərinin pisləşməsinə, cinayətkarlıq səviyyəsinin yüksəlməsinə, xəstəliklərin artmasına səbəb olur, habelə miqrasiya proseslərinə öz təsirini göstərir. Məhz bu səbəblərdən də işsizliyin səviyyəsinin azaldılması istənilən bir ölkənin makroiqtisadi siyasətinin bazis məqsədlərindən birinə çevrilmişdir.

İşsizlik səviyyəsi üzrə qlobal meyllər. İşsizlikdən bəhs etməzdən öncə, vurğulamalıyıq ki, vətəndaşların əmək davranışlarını stimullaşdıran aşağıdakı amillər sisteminnin nəzərdən keçirilməsi lazımdır [3, s.13]:

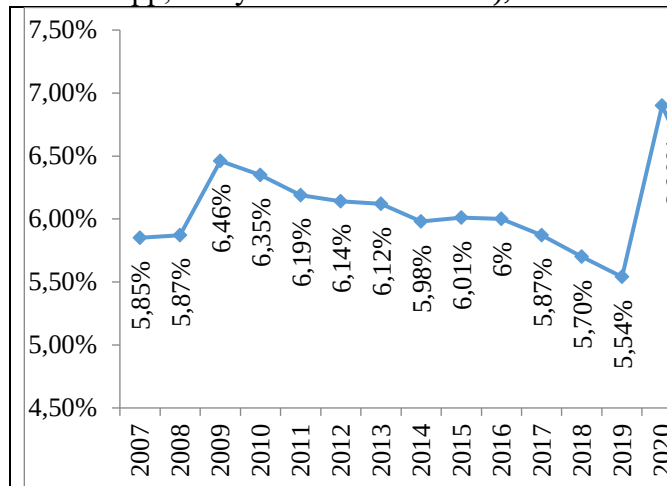
- təhsilin səviyyəsi və həmçinin keyfiyyəti;
- ev təsərrüfatının iqtisadi vəziyyəti;
- özəl və dövlət müəssisələrində karyera yüksəlişi, peşəkar və ixtisas artımı ilə əlaqədar vəziyyət;
- əmək haqqının səviyyəsi və ümumilikdə iş həyatının keyfiyyəti;
- mədəni- sosial amillər;
- dəyərlər;

- demoqrafik vəziyyət;
- iş yerlərinin və məşğulluq sahələrinin mövcudluq səviyyəsi;
- daha yaxşı yaşamaq istəyi və həyat keyfiyyətinin subyektiv qiymətləndirilməsi;
- elmi-texniki tərəqqinin səviyyəsi;
- cəmiyyət üzvlərinin özünüreallaşdırma səviyyəsi.

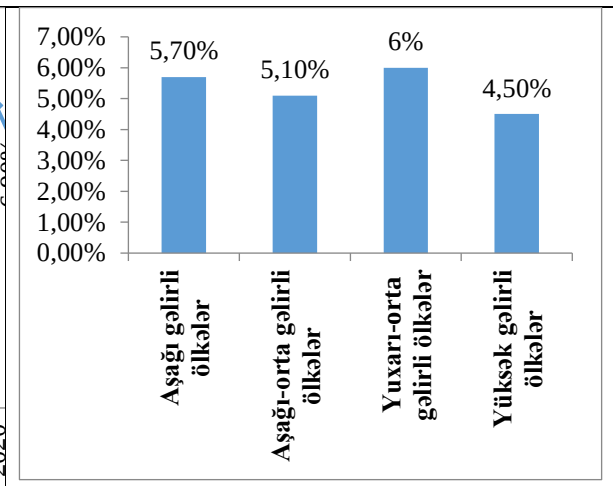
Nəzərə almaq zəruridir ki, əmək davranışının əsasını motivasiya komponenti təşkil edir, belə ki, iş davranışının bir formasından digərinə keçid adətən müəyyən həvəsləndirici amillərdən qaynaqlanır. Əmək davranış modellərində dəyişikliklərin baş verməsinin səbəbləri əksər hallarda həm maddi xarakterli (məsələn, yüksək əmək haqqı, ehtiyacların ödənilməsi), həm də

qeyri-maddi (şəxsi özünüreallaşdırma, karyera yüksəlişi arzusu) elementləri ilə bağlıdır. Vurğulamaq yerinə düşər ki, əmək davranışı anlayışı əmək fəaliyyəti kimi anlayışla sıx rezonans doğurur, onların davranış ekvivalenti olmaqla yanaşı, eyni zamanda daha geniş spektri əhatə edir.

İşsizlik səviyyəsinin təhlili zamanla yerli və xarici müəlliflərin araşdırmalarının mərkəzində mövqə tutmuşdur. Ümumilikdə, əmək bazarının təhlili iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyətliliyinin müəyyən edilməsi baxımından əhəmiyyətlidir. Əmək bazarı ilə bağlı qlobal meyilləri nəzərdən keçirək. Bu baxımdan aşağıdakı qrafikdə qlobal işsizlik səviyyəsinin illik dinamikası göstəricilərinə nəzər yetirmək kifayətdir.

Qrafik 1. Qlobal işsizlik səviyyəsinin son 15 ildə dəyişməsi dinamikası, faizlə.
Mənbə: [4].

Qrafik 2. Əhəlinin gəlir qrupuna əsasən 2022-ci ildə işsizlik səviyyəsi göstəricisi.
Mənbə: [7].

Göründüyü kimi, qlobal işsizlik səviyyəsi son 15 ildə o qədər də böyük volatillik tendensiyası göstərməmişdir. Verilənlərə nəzər yetirdikdə görə bilərik ki, 2008-ci ildən 2009-cu ilə doğru qlobal işsizlik səviyyəsində 5,87%-dən 6,46%-ə qədər kəskin artım müşahidə edilmişdir ki, bu da məhz 2008-ci il qlobal maliyyə böhranı ilə bağlı olmuşdur. Belə ki, həmin dövrdə ABŞ-dakı banklar ipoteka kreditlərini olduqca sadə şərtlərlə əhaliyə təqdim etdiklərindən dolayı, ev qiymətləri getdikcə sürətlə yüksəlmiş və inşaat şirkətləri mənzilləri satıb bazardan çıxandan sonra isə əhəlinin yüksək borclanması ilə kəskin enmişdir. Buna bağlı olaraq, banklarda böhran başlamış və bu da özlüyündə həm maliyyə sek-

torunda, həm də digər sektorlarda əhəlinin ixtisar edilməsinə və nəticədə işsizlik səviyyəsinin artmasına gətirib çıxarmışdır. 2009-2019-cu illər dövrü üzrə qlobal işsizlik səviyyəsi məhz stabil olaraq azalan tendensiya göstərmiş və 2020-ci ildə isə 5,54%-dən 6,9%-ə kəskin olaraq yüksəlmişdir. Göründüyü kimi, bu artım son 15 illik tendensiyada ən yüksək artım olmuşdur. Bunun isə səbəbi hamımıza məlum olan Covid-19 pandemiyası və onun gətirdiyi çağırış və problemlərlə bağlı idi. Belə ki, məhdudiyyətlər və qapanmalar səbəbilə müxtəlif iş yerləri öz fəaliyyətini müvəqqəti və yaxud da birdəfəlik dayandırmış və nəticə etibarilə həmin təşkilatların əməkdaşları ixtisara məruz qalaraq işsiz əhəli qrupuna çevrilmişdilər. Baxmayaraq ki, 2022-ci

ildə bu göstərici aşağı düşərək 5,77% təşkil etmişdir. Onu da vurğulamalıyıq ki, müvafiq indikator məhz hələ də pandemiya öncəsi qlobal işsizlik səviyyəsinə enə bilməmişdir. Buradan belə bir nəticəyə gəlirik ki, hələ ki qlobal əmək bazarındakı canlanma pandemiya öncəsi səviyyəyə qayıtmamışdır. 2020-ci ildəki qlobal işsizlik səviyyəsi təxminən son 40 illik dövrün maksimal göstəricisini təşkil etmişdir [5].

Global Finance-in məlumatına əsasən, qlobal işsizlik səviyyəsi göstərici 2023-cü ildə yenidən yüksələrək 5,8 faiz təşkil etmişdir [6]. Bunun da səbəbləri məhz texnologiyanın sürətli inkişafı, xüsusən də süni intellektin tətbiqi nəticəsində bir çox sahələrdə işin avtomatlaşdırılması, bununla da insan əməyinə ehtiyacın olmaması və məhz bu səbəblərdən dolayı da həmin peşə sahiblərinin öz işlərini itirməsidir. Belə ki, 2023-cü ildə bir çox süni intellekt növləri təkmilləşmiş formada ortaya çıxmış və demək olar ki, bir çox insanların işini əvəz etmişdir.

Göründüyü kimi, 2022-ci ildə ən yüksək işsizlik səviyyəsi göstəricisi məhz yuxarı-orta gəlirli ölkələrdə qeydə alınmışdır – 6%. Bu qrup ölkələrdə müvafiq tendensiyanın ortaya çıxmasının əsas səbəb faktorları məhz aşağıdakılardır:

1. İqtisadi keçid. Sözügedən ölkələrin əksəriyyəti istehsal əsaslanan iqtisadiyyatlarından məhz daha çox xidmət yönümlü iqtisadiyyat

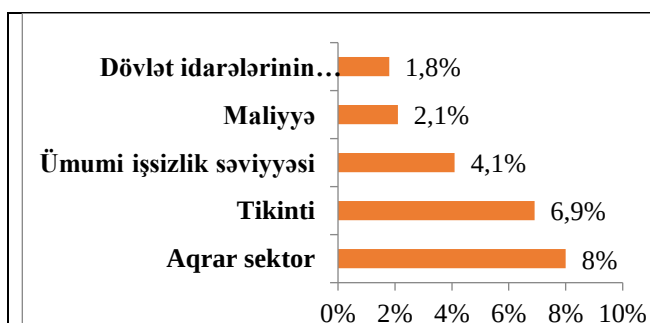
yaqlara keçid mərhələsindədirlər. Bu isə özlüyündə müvəqqəti olaraq yeni sənayelər üçün lazım olan bacarıqlara və sərişələrə malik olmayan işçilərin iş yerlərini itirmələrinə səbəb olur.

2. Qlobal iqtisadi yavaşlama. Belə ki, COVID-19 pandemiyasının təsiri, habelə müxtəlif bu və ya digər geosiyasi gərginliklər və bununla paralel olaraq təchizat zəncirinin pozulması haqqında bəhs edilən ölkələrə əhəmiyyətli dərəcədə təsir edərək qlobal iqtisadi yavaşlamaya gətirib çıxardı.

3. Texnoloji irəliləyişlər. Avtomatlaşdırma və ən əsası, rəqəmsallaşma yuxarı-orta gəlirli ölkələrin əvvəllər inkişaf etdiyi ənənəvi sektorlarda iş yerlərinin itirilməsinə gətirib çıxardı.

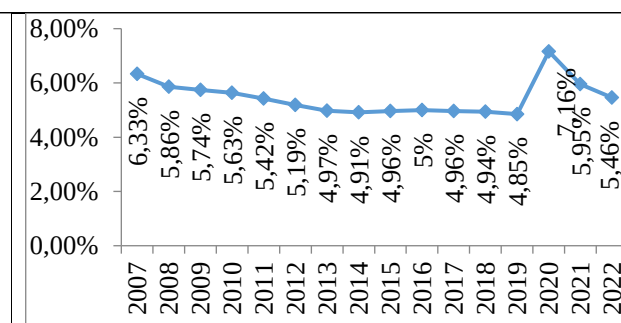
4. Struktur problemlər. Müvafiq ölkələr məhz özlərinin qeyri-adekvat xarakter daşıyan təhsil sistemləri, infrastrukturalarının olmaması və eyni zamanda iş yerlərinin formalaşdırılmasına və iqtisadi artıma mane olan çoxsaylı bürokratik səmərəsizliklər kimi bir sıra struktur problemlərlə üzləşməkdədirlər.

5. Əmtəələrdən asılılıq. Yuxarı orta gəlirli ölkələrin əksəriyyətinin iqtisadiyyatları məhz daha çox əmtəələrdən asılıdır. Beləliklə, əmtəə qiymətlərindəki müvafiq dalğalanmalar da özlüyündə iqtisadi qeyri-sabitlik vəziyyətinin yaranmasına və buna bağlı olaraq iş yerlərinin itirilməsinə səbəb olur.

Qrafik 3. ABŞ-da 2024-cü ilin yanvar ayına olan məlumata əsasən, işsizlik səviyyəsinin ən yüksək və ən aşağı olduğu iki sektor və ölkədə orta (faktiki) işsizlik səviyyəsi.

Mənbə: [8].

Qrafik 4. Azərbaycanda işsizlik səviyyəsinin son 15 illik dəyişməsi dinamikası, faizlə.

Mənbə: [9].

Qrafikdən göründüyü kimi, ABŞ-da cari ilin yanvar ayında ümumilikdə işsizlik səviyyəsi 4,1 faiz təşkil etmişdir ki, bu da qlobal orta işsizlik

səviyyəsindən kifayət qədər aşağıdır. ABŞ-da işsizlik səviyyəsinin ən çox olduğu iki sektor məhz aqrar sektor (8%) və tikinti sektoru (6,9%) olmuşdur. Aqrar sektorda işsizlik səviyyəsinin

bu qədər yüksək olmasının əsas səbəbi məhz kənd təsərrüfatı texnologiyalarının getdikcə təkmilləşdirilməsi və əl əməyini əvəz etməsidir ki, bu da özlüyündə bu sektorda maddə ilə işləyən əhali sayının ixtisarına gətirib çıxarır. Tikinti sektorunda işsizlik səviyyəsinin yüksək olmasının səbəbi isə məhz bu sektorda işləyən maddə ilə işçilərin fəaliyyətlərinin əsasən mövsümi və bəzi hallarda müvəqqəti xarakter daşmasıdır.

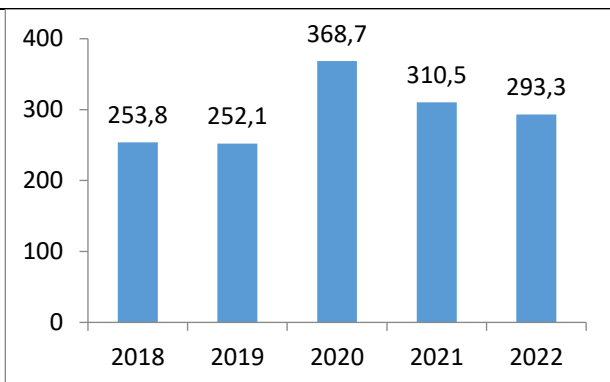
Ən aşağı işsizlik səviyyəsinə malik iki sektora gəldikdə, qeyd etmək olar ki, maliyyə və dövlət idarələri sektorunda işsizlik səviyyəsinin aşağı olması məhz ölkənin iqtisadi inkişafının son dövrdə stabilliyi və dayanıqlı olması ilə əlaqədardır. Göründüyü kimi, ABŞ-da əhəlinin məşğulluq siyasəti kifayət qədər səmərəli şəkildə həyata keçirilir və ölkənin işsizlik səviyyəsi global işsizlik səviyyəsi göstəricisinin altındadır. Beləliklə, bu bölmədə global işsizlik tendensiyaları araşdırılmış və məqalənin növbəti bölümü isə Azərbaycanda işsizlik səviyyəsi üzrə müvafiq tendensiyaların təhlilinə həsr olunmuşdur.

Azərbaycanda işsizlik səviyyəsi dəyişməsi dinamikasının təhlili. Azərbaycanda işsizlik səviyyəsinin son 15 illik dəyişməsi meyllərini izləmək üçün aşağıdakı qrafikdə verilənlərə nəzər yetirək.

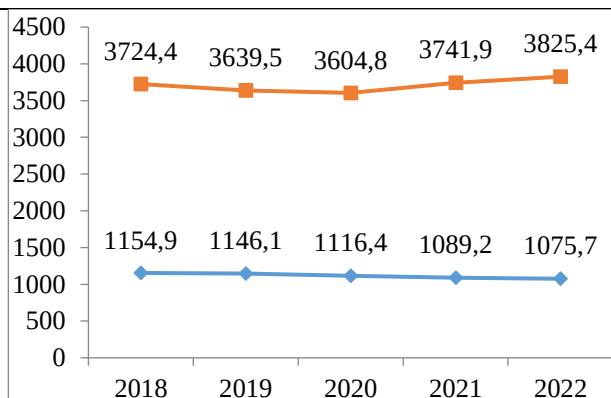
Azərbaycanda işsizlik səviyyəsi statistikasının göstəricilərinin illər üzrə dəyişməsinə baxdıqda global göstəricidən kifayət qədər fərqlənən bir mənzərə ilə qarşılaşmaqdaşıq. Belə ki, global göstəricidən fərqli olaraq, 2008-ci il maliyyə böhranı zamanında işsizlik səviyyəsində ölkəmizdə artım müşahidə edilməmişdir və ümumiyyətlə, 2007-2019-cu illər üzrə bu göstərici azalan dinamika tendensiyası göstərmişdir. 2008-ci il maliyyə böhranı zamanı bu göstəricinin dəyişməməsi səbəbi məhz həmin dövrdə Azərbaycan iqtisadiyyatının tamamilə qapalı olması və bununla əlaqədar olaraq da yerli bankların demək olar ki zərər görməməsidir. Ümumiyyətlə, həmin dövrdə ölkəmizdə ipoteka kreditləri heç də hamı üçün əlçatan şərtlərlə rəsmiləşdirilmirdi və buna görə də böhran ölkəmizdə demək olar ki təsirsiz ötürmüşdür. İşsizlik göstəricisi 2020-ci ildə kəskin

artaraq 7,16% təşkil etmişdir. Təbii ki, bunu pandemiya ilə əlaqədar yaranamış böhranla əlaqələndirmək olar, lakin bu qədər kəskin fərqin ortaya çıxmasının bir sıra digər başlıca səbəbləri mövcuddur. Belə ki, ölkəmizdə təəsüf ki, hələ də kölgə iqtisadiyyatı kifayət qədər aktualdır və hələ də işçiləri əmək müqaviləsiz işlədən şirkətlər mövcud olmaqdadır. Təbii ki, bu göstərici cari dövrdə xeyli azalıb, lakin pandemiya öncə vəziyyət çox fərqli idi və demək olar ki, özəl sektorların əksəriyyəti işçilərini əmək müqaviləsi olmadan işlədirdi. 2020-ci ildə həmin müəssisələr kompensasiyalardan qaçmaq üçün əmək müqaviləsinin olmamasını bəhanə gətirərək işçilərinə heç bir ödəniş ödəmədi və hətta onları işdən azad etdi. Həmin işçilər də birdəfəlik yardımın alınması məqsədilə işsiz kimi qeydiyyatda düşdülər və bu da işsizlik səviyyəsinə əsaslı təsir göstərmiş oldu. Bundan başqa, 2020-ci ilə qədərki dövrdə faktiki olaraq işsiz olan əhəlinin işsiz kimi qeydiyyatda düşməməsi tendensiyası da hökm sürməkdə idi ki, onların da əksəriyyəti məhz pandemiya dönməndə birdəfəlik yardım əldə edə bilmək üçün məcburi olaraq işsiz statusunu aldılar və bu da təbii ki göstəriciyə öz təsirini göstərmiş oldu.

Göründüyü kimi, son 5 illik dövr üzrə ən yüksək işsiz əhəli göstəricisi məhz 2020-ci ildə qeydə alınmışdır – 368,7 min nəfər. Bu göstərici 2019-cu il göstəricisi ilə müqayisədə 46,25% çox, 2018-ci il göstəricisi ilə müqayisədə 45,27% çox və 2022-ci il göstəricisindən isə 25,7% çoxdur. Tendensiyadan gördüyümüz kimi, 2021-ci ildən etibarən işsiz əhəli sayı göstəricisi tədricən azalmağa başlamışdır və 2022-ci ildə 293,3 min nəfər təşkil etmişdir ki, bu da 2021-ci illə müqayisədə məhz 5,54% azdır. Lakin vurğulamalıyıq ki, işsiz əhəlinin ümumi sayı göstəricisi hələ də pandemiya qabaqkı vəziyyətə qayıtmamışdır. Sözsüz ki, burada əhəlinin sayının artım tempi faktoru da rol oynayır, lakin 2019-cu illə 2022-ci ili müqayisə etdikdə aldığımız 16,34% fərq onu deməyə əsas verir ki, ölkəmizdə əmək bazarının vəziyyəti əvvəlki kimi deyil.

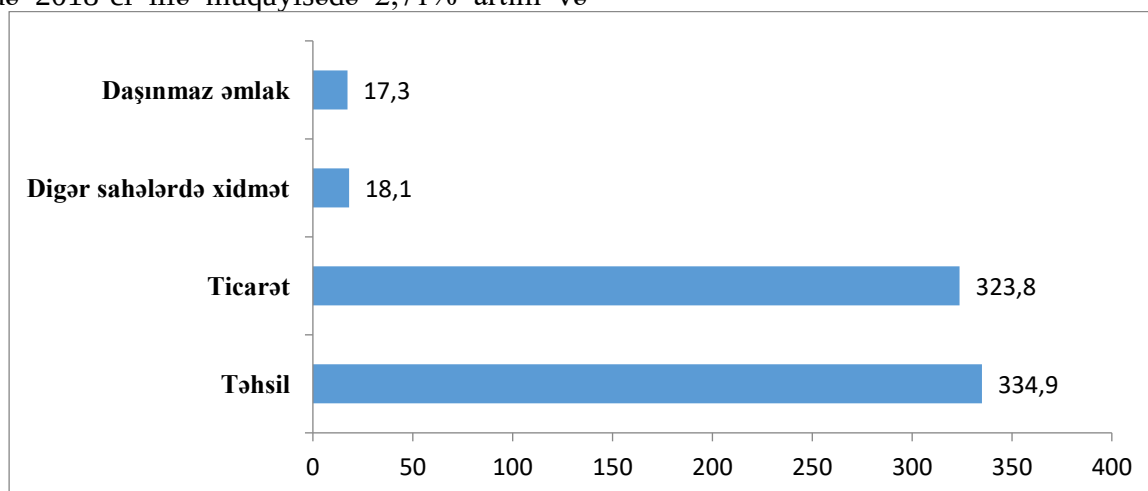
Qrafik 5. Azərbaycanda son 5 ildə işsiz əhali-nin ümumi sayının dəyişməsi dinamikası, min nəfər
Mənbə: [10].

Qrafik 6. Azərbaycanda məşğul əhəlinin dövlət və qeyri-dövlət sektoru üzrə xüsusi çəkisi, min nəfər
Mənbə: [10].

Göründüyü kimi, ölkəmizdə son 5 illik dövr üzrə qeyri-dövlət müəssisələrdə çalışan məşğul əhəlinin sayı dövlət sektorunda işləyənlərdən təxminən 3 dəfədən daha çox olmuşdur. Qeyri-dövlət sektoru üzrə məşğul əhəlinin sayı 2022-ci ildə 2018-ci illə müqayisədə 2,71% artım və

dövlət sektoru üzrə məşğul əhəlinin sayı isə eyni dövrlərin müqayisəsində məhz 6,86% azalma tendensiyası göstərmişdir. Bu isə özlüyündə ölkəmizdə özəl sektorun, xüsusən də kiçik-orta sahibkarlığın inkişafının nəticəsidir.

Qrafik 7. 2022-ci ildə Azərbaycanda müddətli işçilərin sayının ən çox və ən az olduğu iqtisadi sahələrin müvafiq bölgüsü, min nəfər.
Mənbə: [11].

Ölkəmizdə 2022-ci ildə ümumi müddətli işçi sayı məhz 1,73 milyon nəfər təşkil etmişdir ki, bu da ümumi əhali sayının təxminən 17,3%-ni təşkil edir. Göründüyü kimi, Azərbaycanda 2022-ci ildə ən çox müddətli əhali məhz təhsil sektorunda işləyir. Bunun isə başlıca səbəbi məhz təhsil sektorunun inkişafı və əhəlinin bu sektora olan marağıdır. Əhəlinin bu sektora can atmasının əsas səbəbi isə təhsil sektorunda

məşğulluğun uzunmüddətli olması və işsizlik səviyyəsinin aşağı olmasıdır. Həmçinin, ticarət sektorunda da müddətli işçilərin sayı ön sıradadır, belə ki, ölkəmizdə bazar hər gəlir qrupunda alıcıların olması ilə seçilir və buna görə də ticarətlə məşğul olan satıcılar çox asanlıqla özlərinə müştəri kütləsi toplaya bilirlər. Bu da həmin sektorda işləyən müddətli işçilərin sayını artırmaqda-dır. Bundan başqa, ölkəmizdə məşğul əhəlinin

çoxunun təhsil və peşə bacarıq səviyyəsinə görə digər sahələri təmsil edə bilməməsi (ki bu ciddi problemdir) də özlüyündə onların bacarıqları sahəyə, yəni ticarətə cəlb olunmasına gətirib çıxarmışdır.

Nəticə

Nəticə etibarilə, dünyada və Azərbaycanda əmək bazarı, əhalinin məşğulluq və işsizlik səviyyəsi göstəriciləri özünün inkişaf dinamikası və bu dinamikanı formalaşdıran faktorların fərqlilikləri ilə seçilməkdədir. Qlobal tendensiyada işsizlik səviyyəsi və əmək bazarı global siyasi-iqtisadi dalğalanmalara qarşı həssaslığı ilə seçildiyi halda, ölkəmizdə bu göstəriciyə daha çox əhalinin peşəkar bacarıqları, əməyə, gələcəyə olan baxışları və həmçinin ölkədaxili bürokratik proseslər təsir göstərir. Aparılan təhlillər göstərmişdir ki, ölkəmizdə işsizlik səviyyəsi pandemiya sonrakı kifayət qədər aşağı düşmüş və nəzarət altında saxlanıla bilmişdir. Bundan başqa, pandemiya dönməsində məşğulluq sahəsində uçot və hesabatda təhriflərin, kənarlaşmaların olmasının aşkarlanmasını, həmin prosesin müəyyən ölçüdə hazırda da davam etməsini nəzərə alaraq, bu göstəricininin səviyyəsinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi mexanizmi daha da təkmilləşdirilməlidir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Gautié J. "The rise and demise of unemployment." Handbook of Labour Market Policy in Advanced Democracies, 2023, p.14-26.
2. Kahn R.F. "Unemployment as seen by the Keynesians." Richard F. Kahn: Collected Economic Essays, 2022, p.225-239.
3. Кутаев Ш.К. "Сущность и основные факторы, влияющие на трудовое поведение населения." Актуальные проблемы социальных и трудовых отношений, 2023, стр.12-13.
4. <https://www.statista.com/statistics/279777/global-unemployment-rate/>
5. <https://data.worldbank.org/indicator/SL.UEM.TOTL.ZS>
6. <https://gfmag.com/data/world-unemployment-rates/>
7. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/Goal-08/>
8. <https://www.statista.com/statistics/217787/unemployment-rate-in-the-united-states-by-industry-and-class-of-worker/>
9. <https://www.macrotrends.net/countries/AZE/azerbaijan/unemployment-rate>
10. https://www.stat.gov.az/source/labour/az/001_1.xls
11. https://www.stat.gov.az/source/labour/az/002_8-9.xls

Ханум Хикмат кызы ГУЛИЕВА

Университет Азербайджан, старший преподаватель

Хикмет Амрах оглы АЛЕСКЕРОВ

Университет Азербайджан, магистр

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ НА НАЦИОНАЛЬНОМ И ГЛОБАЛЬНОМ МАСШТАБЕ

Резюме

Безработица является одной из экономических проблем, которые постоянно наблюдаются в экономике каждой страны. Однако соотношение емкости рынка труда и численности экономически активного населения в странах мира формирует разные уровни безработицы. Главный вопрос здесь – сохранение и снижение безработицы на приемлемом с научной и экспериментальной точки зрения уровне. Поэтому определение текущего уровня безработицы и факторов, определяющих ее, является одним из важных вопросов.

В представленной статье уровень безработицы и тенденции изменения были проанализированы в глобальном масштабе, а также на примере Азербайджана сравнительно выявлены отрасли экономики с более высоким и более низким уровнем безработицы.

Ключевые слова: безработица, занятость, труд, рынок, заработная плата, глобальный.

Khanim Hikmat GULIYEVA
Azerbaijan University, head teacher

Hikmet Amrah ALASGAROV
Azerbaijan University, master

COMPARATIVE ANALYSIS OF NATIONAL AND GLOBAL UNEMPLOYMENT RATE

Summary

Unemployment is one of the economic problems that are constantly observed in the economy of every country. However, the ratio between the capacity of the labor market and the number of economically active population in the countries of the world forms different levels of unemployment. The main issue here is to maintain and reduce unemployment at an acceptable level from a scientific and experimental point of view. Therefore, determining the current level of unemployment and the factors determining it is one of the important issues.

In the presented article, the unemployment level and trends of change were analyzed on a global scale and also in the example of Azerbaijan, the economic sectors with higher and lower unemployment levels were comparatively revealed.

Keywords: *unemployment, employment, labor, market, wages, global.*

Daxil olub: 02.12.2023